

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

TALUM, d.d., KIDRIČEVO
2325 KIDRIČEVO

28. 8. 08

POŠTA SLO

0360

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

avgust 2000 / šte. 7-8 / leto XXXVII

DE Promet

Reorganiziran promet produktivnejši

Nenehno izboljševanje opreme in naprav, izobraževanje in usposabljanje ljudi za več delokrogov, investicije v novo opremo, boljša organiziranost in predvsem potreba po znižanju stroškov, so narekovali zahtevo za boljšo izkoriščenost delovnega časa, povečano produktivnost ter pravočasno in kvalitetno realizacijo uslug. Vsekakor se da na pravočasnosti in kvaliteti uslug še kaj postoriti, vendar pri opravljanju le teh sodeluje kar nekaj faktorjev, zaradi katerih usluga ni vedno takšna kot si jo želimo. Že dalj časa smo si zastavili cilj, da bo naše delo uspešno, če bo naročnik zadovoljen in bo cena naše storitve primerljiva s konkurenco na trgu. Delo želimo oziroma si ga prizadevamo opraviti v dogovorjenem roku in zahtevano kvaliteto. V praksi pa vendar ni vse tako rožnato, zato se trudimo, da so odstopanja od planiranega čim manjša.

Kaj vse se je dogajalo v naši DE Promet v zadnjih dveh letih, bom poskušal opisati telegrafsko. Podrobnosti poznajo le tukaj zaposleni, ki so spremembe sami doživljali.

glavna naloga je bila združitev Cestnega in Železniškega prometa na eni lokaciji. Druga naša želja je bila zmanjšanje nivojev vodenja. Tretja zahteva je bila posodobitev naprav, pripomočkov in voznega parka. Četrto področje je bila optimizacija delovnih procesov (zaposlovati samo produktivno število ljudi). Naslednje zahtevnejše področje je bilo ureditev dokumentacije (OP-ji, delovna navodila). Za lažjo organizacijo dela smo začeli usposabljanje ljudi za več del s potrebno dokumentacijo (zdravniški, usposobitev, zadolžitev, obnavljanje znanja). Ureditev voznih in parkirnih površin ter deponij v cestnem delu in temeljitejšem obnavljanju železniške mreže zmanjšuje kasnejše tekoče vzdrževanje

Prva naloga nam je s težavo uspela, saj je prostorska stiska še danes opazna ter garaža za lokomotive ostaja na stari lokaciji. Realizacija združitve na eni lokaciji pripomore k racionalnejšemu vodenju in optimalnejšemu sodelovanju med področji. Žal pa je moral ostati na svojem starem mestu pri "kurilnici" lep čebeljak, za katerega skrbijo

naši "stari železničarji", za stanovalke v njem pa g. Martin Čuš, ki kljub časovni stiski v pokoju najde čas za marljive delavke.

Pretok informacij in povečano produktivnost smo dosegli z zmanjšanjem nivojev vodenja iz štirih na dva. Pri tem je pohvalno, da so se vodje hrabro odločili, da zmorejo delo planiranja, terminiranja in tehnologijo s statistično obdelavo ter seveda poročili opraviti sami. Seveda je bil pogoj prehod obdelave podatkov na računalniku. Naše zahteve smo stopnjevali, da se podatek beleži čim bližje njegovemu izvoru. Tukaj lahko dodamo, da je bil prej v uporabi eden računalnik (predvsem za tajniška opravila), danes pa je instaliranih sedem računalnikov s kar zelo veliko časovno uporabo. Žal pa je zgoraj opisano prineslo v vodstvu tehnološke viške, ki so zelo boleči za vsakogar. Kljub vsemu pa trdim, da je racionalnejše, da se vsak podatek vnese samo enkrat v računalnik, nadaljnja obdelava pa mora biti elektronska, saj je pri vsakem ročnem prepisovanju večja možnost napake. Zagotovo se da ljudi produktivnejše zaposliti, kot da prepisujejo podatke po starem načinu samo zato, ker so tako delali že dvajset let in ker ne zapajo elektronskemu zapisu (to je še kje prisotno).

Posodabljanje naprav in voznega parka pa prinaša praviloma najugodnejše ekonomske učinke. Namesto prejšnjih štirih starih gradbenih strojev uspemo delo opraviti sedaj le z dvema. Seveda sta stroja vedno sposobna za delo, prejšnji so pa pol časa prebili na popravilu. Stare tovarnjake smo zamenjali z modernimi, ki so dosti bolj zanesljivi in zmogljivejši. Traktor smo nabavili sicer samo eden, vendar je zaseden cel dan, saj nova metla na njem in ostali priključki nadomestijo kar nekaj ljudi. Najbolj pozitivna odločitev pa je bila, da se je pred štirimi leti začelo zamenjavati dotrajane viličarje z novimi Clarkovimi. Število viličarjev smo tako lahko zmanjšali iz prejšnjih 42 diesel in 34 elektro na sedanjih 32 diesel ter 10 elekto. Dodati je potrebno, da se je v tem času prilagajala tudi tehnologija, organizacija in kultura uporabnikov viličarjev. Ravno tako smo prenesli lastništvo viličarjev v DE Promet, tako imajo uporabniki pri sebi samo efektivno potrebno število viličarjev, rezervo pa imamo skupno. Nadzor nad stanjem viličarjev v obratovanju, rezervi in popravilu je tako z enega mesta, kar zagotavlja hitrejšo, cenejšo in strokovnejšo poslovanje med uporabniki in vzdrževanjem.

Organizacijo dela smo si zamislili v treh osnovnih skupinah, ki ima vsaka svojega vodjo. Tu smo znižali en nivo in tako zmanjšali število vodij. Naprej smo želeli unificirati čim več del in tako omogočiti vodjem lažjo realizacijo del, saj ima delavec v opisu po dva do tri prejšnja dela. Seveda lahko hkrati opravlja samo eno delo! Žal pa zaradi zdravstvenih in tehničnih omejitev nismo mogli narediti tega povsod, kjer bi to bilo smiselno. Ker smo delo prejšnjih štirih skupin združili v eno, smo tako zmanjšali še en vodstveni nivo. Zmanjševanje vodij je dvorezno, saj na eni strani povečujemo produktivnost, na drugi strani pa pada kvaliteta, ker je bivši vodja sedaj sestavni del delovne skupine. V celotni DE Promet smo tako prešli z novo organiziranostjo in tehnološkimi prilagoditvami iz 77 zaposlenih pred petimi leti na sedanjih 55 delavcev.

Za vsako dobro organizacijo dela je potrebna ustrezna dokumentacija. Tu pa se začnejo križi in težave. Iz zelo malo bi želeli vse, kar ponavadi ni izvedljivo, zato smo to opravilo začeli postopoma in še kar traja. Zelo zajeten del te dokumentacije smo opravili v posebni delovni skupini, kjer smo obdelali ves cestni promet z vso potrebno dokumentacijo. Določena delovna navodila so še v zaključni fazi in bodo jeseni tudi temeljito obdelana s posluževalci.

Na posameznih delokrogih je bilo potrebno usposobiti ljudi za dodatno delo, ugotoviti ustrezno zdravstveno stanje in izdati delovne zadolžitve. S tem smo pri večji odsočnosti lažje zagotovili pravočasnost opravljanja uslug. Že

Samonakladalec zmore delo, ki ga prej nista opravili obe Tamovi vozili.

Moderni čelni nakladalnik Volvo nadomešča stara, robustna UL-T-a

zunanj predpisi zahtevajo, da se obnavlja strokovno znanje, varnost pri delu ter požarna varnost. Za strokovno usposabljanje ljudi imamo pogodbo z ustreznimi zunanjimi institucijami, kar je za nas tudi najugodnejše, saj dobimo informacije iz prve roke.

Skupina za vzdrževanje cest je postavila na novo vso predpisano signalizacijo in smo jo letos marca predali svojemu namenu. Pohvalimo se lahko, da imamo v Talumu

njem predpisov v železniškem prometu. Predpisi namreč veljajo za zunanjo progo in industrijske tire enako, oziroma jih opredeljuje isti zakon. Skoraj dve leti je že stara naša želja, da Vargas-Al uredi na drugem in četrtem izhodu iz Taluma daljinsko vodena vrata z elektronskim nadzorom. Naloga je v zaključni fazi. Sedaj ne bomo rabili za vsak izhod vlakovne kompozicije posredovanja delavca Vargas-Ala, prav tako ne bo na četrtem izhodu več potrebno stalnega nadzora v dopoldanski izmeni, ampak bodo kontrole občasne. Nad enim in drugim prometnim režimom pa imamo vedno neugodne republiške inšpektorje, pri katerih smo do sedaj uspešno prestali vse njihove podrobne preglede. Bili so zadovoljni s stanjem naših naprav in dokumentacijo, ki spremlja našo dejavnost.

Vse zgoraj opisane točke so doprinesle k znižanju stroškov oziroma pocenile naše usluge, ki jih ne bom ovrednotil v številkah, ampak smo :

- zmanjšali število ljudi
- zmanjšali stroške pri vzdrževanju viličarjev (zaradi zmanjšanja števila iz 76 na 42)
- zmanjšali stroške pri gradbenih strojih
- imamo manj tovornih vozil
- nabava metle, snežnega pluga, dostava blaga z ustreznimi

veliki stroški)

- prilagajati se spremembam v proizvodnji in slediti spremembam v transportni tehnologiji

To je kratek povzetek oziroma za nekatere predstavitev naše DE, saj sem prepričan, da večina zaposlenih v Talumu ne pozna Prometa razen morda po določeni uslugi, ki so jo kdaj rabili. Zato bi bilo smiselno ob kaki drugi priložnosti predstaviti naše enote in njihovo dejavnost, ki jo opravljajo.

PA SREČNO VOŽNJO!

Edi Dobnik

Najbolj smo zadovoljni z novimi viličarji, ki so ekonomičnejši in varčnejši

vzorno urejen prometni režim in ustrezne parkirne prostore z vsemi napotki in smermi do ciljnih točk, kamor želi priti voznik ali obiskovalec. Mogoče še nismo dosledni pri napotitvi voznika oziroma je le te nediscipliniran. Res je, da ne moremo pričakovati, da bo iz prejšnjega divjanja, divjega parkiranja in iskanja po celi tovarni naenkrat vse v najlepšem redu. Doseženo je pohvalno, vendar moramo še vedno napotiti voznika na ciljno lokacijo (ustno in pisno, ko je to potrebno), napotiti voznike na parkirne prostore, ko so le ti parkirali ob cesti, deponiji ali na zelenici. Podobno delo opravljamo v drugi posebni komisiji tudi za železniško mrežo. Tu je delo toliko zahtevnejše, ker moramo za vso dokumentacijo dobiti soglasje Slovenskih železnic, ki so pač edine in imajo tudi primat nad sprejema-

mi vagoni povečujejo produktivnost

- usposobljenost za več del in pomoč med skupinami racionalizira delo

V bodoče nas čaka kar nekaj nalog, ki bodo še izboljšale naše delo:

- izdabaviti je potrebno opremo za vzdrževanje proge
- zamenjati dotrajane traktorje
- urediti ustrezen premik na dostavi glinice
- renovirati progo, ki bo v uporabi in izločiti nepotrebne tire
- posodobiti izločevanje nečistoč-trdnih iz odpadkov
- odločiti se za nabavo ustreznega vlečnega vozila za vagonsko kompozicijo (na dveh starih lokomotivah so

Prva seja odbora za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje

V okviru aktivnosti za pridobitev certifikata v skladu s standardom ISO14001 je bila 12.7.2000 prva seja Odbora za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje (v nadaljevanju Odbor). Na seji so sodelovali člani Odbora, ki so bili imenovani s strani predsednika Uprave. Dopolnjen organizacijski predpis OP40.500, ki opredeljuje odgovornost vodstva integriranih sistemov vodenja (kakovost, ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje), daje osnove za vzpostavitev in vzdrževanje stalnih izboljšav na področjih kakovosti, ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu.

Dnevni red prve seje Odbora je obsegal poročila o ravnanju z okoljem za obdobje od januarja do junija 2000 ter poročilo o napredovanju aktivnosti za vzpostavitev skladnosti z zahtevami standarda ISO14001. Pri obravnavi Programa varstva okolja ter varnosti in zdravja s pomembnimi vidiki št. 1/99 je bil sprejet sklep o njegovi objavi, kar je razvidno iz tabele v nadaljevanju. Program vsebuje zapise aktivnosti na okoljskih vidikih, ki so bili na osnovi metodologije ocenitev tveganja izbrani kot pomembni in jih je potrebno v določenem roku izvesti in s tem doseči skladnost z zakonodajnimi predpisi ali postavljeno politiko ravnanja z okoljem v Talumu.

Z vzpostavitvijo sistema ravnanja z okoljem in uresničitvijo zastavljenih okvirnih in izvedbenih ciljev se bo naš "rating" v primerjavi z ostalimi podjetji in/ali do ostale javnosti zvišal (tveganje do okolja se bo zmanjšalo), vendar ob sodelovanju vseh zaposlenih.

Dr.Marko Homšak

DE Vzdrževanje

Rekonstrukcija strojne delavnice 1

Marsikdo se že sprašuje, kaj se dogaja v strojni delavnici. V nekaj naslednjih stavkih bom poskušal opisati, kakšne aktivnosti potekajo in kaj je to, kar je do njih pripeljalo.

Za potrebe nekdanje TGA sta bili zgrajeni dve strojni delavnici, ena za potrebe vzdrževanja proizvodnje glinice - Strojna glinice, in druga za potrebe proizvodnje aluminija - Strojna aluminija. Ti dve delavnici sta ves čas obstoja tovarne, skupaj z delavnico za popravilo vozil in nekaterimi manjšimi delavnicami, služili za servisno podporo tekočim vzdrževanjem, ki pa imajo sedež neposredno v proizvodnih obratih.

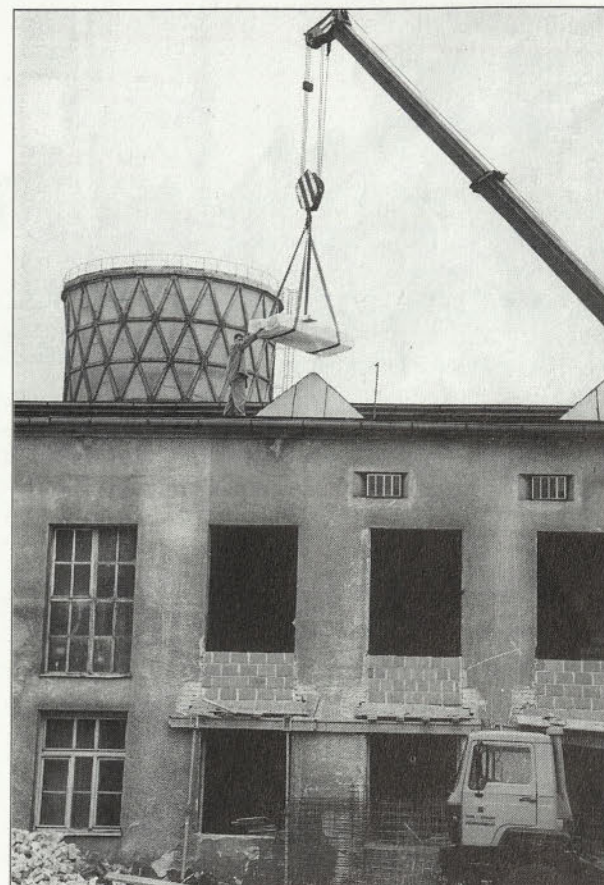
Proces racionalizacije proizvodnje aluminija je imel za posledico občutno zmanjšanje števila zaposlenih v DE Vzdrževanje. Ob ukinitvi proizvodnje glinice se je skoraj kompletna dejavnost vzdrževanja preusmerila v vzdrževanje naprav v novo nastalem Talumu. Tako nas je bilo še neveliko let nazaj preko 600. To število se je do danes občutno zmanjšalo.

Prav to, kot tudi bolj optimalna organiziranost DE Vzdrževanje, je imelo za posledico odločitve o združitvi servisne dejavnosti vzdrževanja v eno skupno delavnico. Odločili smo se, da v ta namen rekonstruiramo Strojno delavnico 1.

Sama rekonstrukcija ima nekoliko večji obseg, kot bi ga imela zaradi potreb po združitvi. Objekt je star že več kot 50 let in v tem času na njem ni bilo opravljenih večjih vzdrževalnih del. Tako so tlaki, okna in fasada popolnoma dotrajani. Delavnica kot takšna tako več ne ustreza niti kot objekt niti zaradi delovnih pogojev sodobnim pogojem dela. Tako smo se odločili za temeljito rekonstrukcijo, ki zajema:

- ureditev notranjih prostorov skladno s potrebnimi združitve
- dogradnjo prizidka za mehanično delavnico in orodjarno
- zamenjavo tlakov
- zamenjavo oken
- obnovo in dodatno izolacijo strehe
- obnovo elektro inštalacij
- obnovo ogrevanja in toplotne podpostaje
- obnovo fasade
- ureditev okolice

Sam proces v delavnici se ne more ustaviti, saj so v njej določeni stroji in naprave, ki so za vzdrževanje nujno po-

trebni. Tudi preselitev skupin, ki so v delavnici ni mogoča v celoti, zato rekonstrukcija poteka fazno, kar bo seveda nekoliko podaljšalo čas izvedbe. Zaradi gradbenih posegov se je v delavnici močno povečala prisotnost prahu, hrupa, prepiha..., čemur se na žalost skoraj ni mogoče izogniti. Delovni proces vzdrževanja je tako precej moten, zato odgovorni prosimo delavce v delavnici za strpnost in razumevanje.

Milan Krušič

Varstvo pri delu in zdravje

Ne podcenjujmo hrupa

Živimo v preglasnem svetu. Vse več je hrupa avtomobilov, delovnih strojev, tudi gospodinjski aparati niso tako nedolžni, hrupna je glasba... Dokler smo zdravi se niti ne zavedamo, kako pomembno je za kvaliteto našega življenja, če dobro slišimo.

Hrup je vedno večja obremenitev okolja. Znanstvene raziskave kažejo, da hrup zelo zmanjša sposobnost koncentracije pri delu. Nanj se ne moremo navaditi, če pa se, pomeni, da je z našim sluhom nekaj narobe. Nevarnost hrupa ne bi smeli podcenjevati, ampak se zaščititi pred njim, kjer je le mogoče in kjer nam to omogočijo.

V Talumu imamo službo, ki skrbi za varnost in zdravje zaposlenih in sledi tudi novostim. O eni od teh sem se pogovarjala z vodjem službe za varstvo pri delu **Janezom Šterbalom**. Odločili so se namreč za uporabo ušesnih vložkov po meri, ki jih v poskusnem obdobju nosi 23 zaposlenih.

V delovni enoti Rondelice, ki sodi med najbolj hrupna območja Taluma so razdelili največ ušesnih vložkov. Izdelani so za vsakega posameznika posebej in celo za vsak sluhovod, tako je treba upoštevati tudi oznako: rdečo barvo za desno in modro za levo uho. Prav zato, ker se brezhibno

prilegajo sluhovodu, jih je prijetno in enostavno nositi. Ventil duši predvsem visoke frekvence, govorno sporazumevanje in slušno zaznavanje okolice pa se le malo zmanjša, zato lahko z vstavljenimi ušesnimi vložki tudi telefoniramo.

Ušesni vložki imajo spričevala in ustrezna strokovna mnenja Oddelka za varnostno tehnične preizkuse AUVA iz Dunaja in Inštituta za varstvo pri delu iz Maribora.

V poskusno skupino so bili izbrani delavci, ki delajo v hrupnem območju in imajo še dober sluh in tudi tisti, ki imajo že določene okvare sluha. Vsi so tudi zabeleženi v obratni ambulanti, katere zdravnik bo sodeloval pri ocenjevanju poskusne uporabe vložkov.

Po ugotovitvah SVD izbrani delavci dosledno uporabljajo ušesne vložke, rezultati pa bodo znani šele čez leto ali več.

Vera Peklar

Podatki o poškodbah pri delu

V obdobju I-VI/2000 se je pripetilo v družbi Talum deset poškodb pri delu in pet poškodb na poti na delo.

V primerjavi z lanskim enakim obdobjem se je število poškodb pri delu zmanjšalo za eno poškodbo.

Število izgubljenih dni zaradi poškodb pri delu se je povečalo za 25 delovnih dni v primerjavi z lanskim enakim obdobjem (255 izgubljenih dni I-VI/99 na 280 izgubljenih dni I-VI/2000).

Pregledi delovne opreme

V prvi polovici letošnjega leta je služba varstva pri delu opravila 307 pregledov in preizkusov sredstev za delo in izdala 262 pozitivnih poročil o pregledu.

Usposabljanje za varno delo

V prvem četrtletju letošnjega leta je SVD izvedla teoretično poučevanje in preizkus znanja za delavce v DE Livarne (94), DE Rondelice (87), DE Elektrolize (132) in DE Promet (25).

Voda in zdravje

Enainsedemdeset odstotkov zemeljske površine pokriva voda, ki si cer ni vedno vidna, je pa povsod prisotna. V človeškem telesu je od 65 % - 75 % vode, odvisno od posameznika. Odstotek vode v telesu se z leti manjša, v povezavi s tem pa se pojavljajo kronične bolezni. Že zmanjšanje do deset odstotkov lahko povzroči bolezen.

Voda je najboljšo zdravilo. Je življenje in spremljevalka vseh civilizacij. Na vprašanje, kaj je voda, dobimo veliko odgovorov. Pa vseeno vemo premalo o njej. Voda je naš življenjski element št. 1. Ima svoje lastno življenje. Z opazovanjem ga lahko dojamemo v naravi, tam kjer voda živi. Živa voda je v nenehnem gibanju. Ta življenjskost vode je veliko darilo ljudem, a ga premalo cenimo. Voda je že onesnažena in počasi ne bomo mogli uživati v njeni zdravilnosti.

Prve civilizacije so nastale v bližini vode. Voda je bila in je sveta, ima svoje mesto v mitologiji in pravljicnem svetu. Je simbol čistosti. Skoraj v vseh religijah velja voda za sveti element (Maje-Inke v Ameriki. Kelti in Nemci v Evropi, Taoisti na daljnem vzhodu).

V staro hebrejskem jeziku je voda tesno povezana s časom (ista beseda). Voda je gibanje, čas nastaja skozi gibanje. "Iti preko vode" pomeni v hebrejščini premagati čas. Božji duh je letel nad vodo, ustvarjal je čas. Mojzes je stopil v vodo, to pomeni v življenje, ki ga opredelujeta prostor in čas. Voda je ženski princip, kot nasprotje moškega principa ustvarjalnosti-ognja.

Znane so besede starogrškega misleca Heraklita: "Vse teče" – Panta rei.

Vse življenje prihaja iz vode.

Najstarejše vodne terapije, ki so nam znane, so tiste iz časov grškega Hipokrata (460-370 let pred Kristusom). Te terapije so bile povezane z religioznimi obredi čiščenja. 1000 let pred Kristusom je bila razširjena kopalna kultura v rimskem kraljestvu,

zgrajene so bile čudovite terme. Ob vodi lahko negujemo zdravje in prijateljstva.

Zgodovina nove znanosti o zdravilnosti vode se začne v sredini 18. stoletja z Johannom Siegmundom Hahnem in njegovima sinovoma. Delali so kot zdravniki v Šleziji. Postali so znani in slavni, njihovi uspehi pa velikanski. Nastala je večstranska hidroterapija. Izkušnje in znanja treh "vodnih zdravnikov" so spet hitro padle v pozabo, ker se je medicina razvijala v druge smeri.

Duhovniku Sebastianu Kneippu (1821-1897), medicinskemu laiku je uspelo popularizirati lastnosti vode in svoje znanje vključiti v uradno medicino. Ko je bil še študent teologije, je zbolel za tuberkulozo na obeh pljučnih krilih in zdelo se mu je, da ga je življenje izdalo in da bo smrt zmagala.

Naletel je na knjižico Johanna Siegmunda Hahna o vodnih kurah. Ta knjižica ga je spodbudila, da je zdravilno moč vode začel preizkušati na sebi. Nekega zimskega dne je stekel do Donave, se slekel in skočil za nekaj sekund v mrzle valove. Po kopanju se ni obrisal, pač pa je na mokro telo oblekel oblačila. To je redno ponavljal. Nič več ni bil bolan, vrnil se mu je tek in fizična moč.

Avgusta 1852 je bil Sebastian Kneipp v Augsburgski katedrali posvečen za duhovnika, a je celo življenje še pomagal bolnikom z različnimi, predvsem kroničnimi bo-

lezni in razvil svoj sistem zdravljenja z vodo. Seveda je imel tudi različne težave z oblastmi, a je vztrajal do konca življenja. Umrli je v starosti 76 let. Veliko zdravnikov je upoštevalo njegove napotke za zdravljenje. Leta 1894 so se ti zdravniki združili v mednarodno društvo, ki mu je predsedoval Kneipp.

Ko se zdravimo z vodo, je potrebno da ima telo svojo popolno naravno toploto, ne sme nas ne mraziti ne zebsti. Najvišja temperatura telesa je za borbo z mrzlo vodo najboljša.

Čim hladnejša je voda, tem boljša je za zdravljenje. Velja za otroke in starejše, z opozorilom, da gremo v vodo počasi.

Pred kopeljo moramo biti povsem topli, po kopeli pa poskrbeti, da se čimprej ogrejemo.

Marsikdo ne hodi rad bos, toda to je to zelo pomembno. Za zdravje otrok in odraslih je hoja brez obutve v naravi pravo naravno zdravljenje. Noge nas nosijo, zato jih je treba utrjevati, na podplatih pa so tudi akupunkturne točke za vse organe v telesu.

Hoditi je treba po mokri travi, po vodi ali po mokrih kamnih, po snegu. Hoja po vodi, lahko tudi po ledeno mrzli, naj traja dve do štiri minute. Hoja po mokrem ka-

menju utrjuje, po mokri travi pa je nekaj imenitnega.

Glavno je, da pride do nog zrak in da niso pokrite. Hoditi bos je dobro zdravilo zoper živčnost. Začetek utrjevanja je vedno pri nogah (hoja brez obutve).

"Preveč in premalo ti bo škodovalo" pravi pogovor. Veliko ljudi zboli zaradi pomehkuzenosti in so tudi nezmožni opravljati svoj poklic. Torej je utrjevanje za zdravje in dolgo življenje potrebno, pomehkuzenost pa prinaša različne bolezni in celo prežgodnjo smrt.

Kopanje je za mnoge najprivlačnejša oblika rekreacije v naravi. Res lepo se je kopati ob morju, v rekah, jezerih ali ribnikih. Toda slovenska morska obala je kratka, mnoge vode v notranjosti pa niso dovolj čiste za plavanje. Tako so nam začeli morje, reke in jezera nadomeščati bazeni. Pojavljajo se vsepovsod v vseh velikostih in oblikah in so vir zabave in užitka v toplih poletnih mesecih. Pravo, čisto, živo vodo najdemo v Letnem kopališču v Kidričevem. Temperatura vode je do 25 °C, sveža, živa, prozorna, čista – v naravnem okolju, idealna za utrjevanje duha in telesa, za preventivno zdravljenje.

Antonija Krajnc

Preverjanje znanja in veščin prve pomoči

Bili smo dobra ekipa

Sedemnajstega junija je bilo v avli osnovne šole v Gorišnici preverjanje ekip prve pomoči Civilne zaščite za območje Uprave za obrambo Ptuj. Namen takšnih tekmovanj je utrjevati znanje in veščine pri dajanju prve pomoči, razvijati izurjenost in usklajenost ekipe in interes za prvo pomoč in dejavnosti Rdečega križa ter Civilne zaščite. Tekmovanje je bilo pripravljeno na nivoju in je zahtevalo od udeležencev maksimalno pripravljenost. Sodelovali so lahko kandidati, ki so imeli opravljen izpit za bolničarja.

Talum so zastopali: **Janez Kozoderc, Lidija Bencik, Janez Avguštin, Marijan Metličar, Branko Hertiš in Janez Skledar**, ki so v maju uspešno končali 80 urni tečaj prve pomoči v Talumu. Vodja skupine je bil Janez Kozoderc iz DE Elektrolize, ki pravi, da se v tej vlogi ni počutil najboljši. Verjetno so ga izbrali zaradi dobrih rezultatov pri izpitu ob koncu tečaja. "Dokler poslušam je vse tako enostavno. Na tekmovanju pa je drugače, ker naredi svoje tudi trema. Razlika je, če si bolničar v skupini, ali vodja skupine. Ta mora narediti razpored del in določiti prednostna opravila. Nastop mora biti dokaj samozavesten in prepričljiv. Te vloge nisem odigral najboljši, zato smo dobili manj točk in za dve mesti zgrešili uvrstitev med najboljši ter pristali na četrtem mestu. Ostale naloge smo opravili zelo dobro, celo boljše kot sem pričakoval. Bili smo dobra in uigrana ekipa"

V pogovoru z **Janezom Kozodercem** v DE Elektrolize, spoznavam, kako pomembno je sodelovati, čeprav nisi med zmagovalci. Iz njegovega pogovora veje pozitiven odnos do opravljenega dela in niti malo mu ni žal za ure, ki jih je presedel na tečaju.

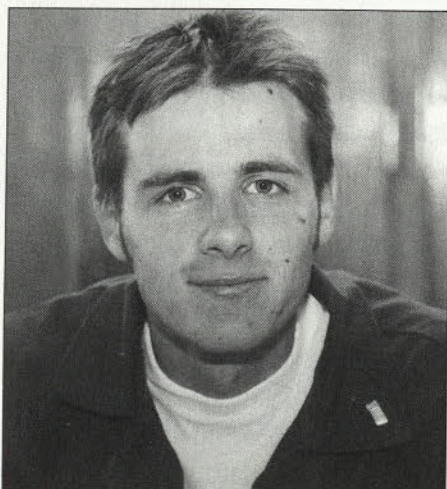
"Tečaj prve pomoči sem obiskoval že pred leti. Takrat se menda niti nisem zavedal, kako pomembno je biti bolničar. Zdaj je drugače. Predavanja so bila zelo poglobljena, veliko smo slišali in videli pri praktičnem delu in ugotovili, kako pomembne so v nesreči hitre in pravilne odločitve. Poškodbe se ne ustrašim in vem, da sem dolžan pomagati, kjer koli in kdaj koli. Zadovoljen sem, da sem bil zraven. Bilo mi je v korist in osebno zadovoljstvo."

Vera Peklar

Gregor Urbančič

Fant, ki boža oblake

Že od malega je rasel med modelčki letal, saj je bil oče aktiven modelar in tudi tekmovalec. Velikokrat ga je jemal s seboj na letališče. Postal je modelar in se zaljubil v letala. Temu pravi sreča.

Motorno letenje pa je precej draga zadeva. Klubsko tarifa je sicer nižja od komercialne, ampak vseeno je treba za uro letenja odšteti nekaj več kot sto mark. Odvisno od tipa letala, saj je vzdrževanje zelo drago.

Prvega poleta se prav dobro spominja, čeprav ni bil nič posebnega. Takrat je bilo za njim že 60 startov. Leteli so štirinajst dni zjutraj in zvečer in tesnobnih občutkov sploh ni bilo. "Učitelj letenja sedi vedno za teboj in ga sploh ne vidiš, kot da ga ne bi bilo, zato se pri samostojnem poletu nisem počutil nič drugače. Na začetku poti še nisi to, kar želiš biti. To pride s treningi in napreduješ postopoma." V jeziku jadralcev pravijo, da izpolnjuješ značke. Kadar ostaneš v zraku eno uro, dobiš A značko, za B značko je potrebno jadrati 3 ure, ko dobiš C značko se ve, da si bil v zraku neprenehoma 5 ur in si premagal višino 1000 metrov. "Moj rekord je 8 ur in 21 minut."

Težko mi je razumeti, da je užitek biti tako dolgo zlektnjen v utesnjenem prostoru jadrilice, kjer se je treba že na zemlji pravilno namestiti, drugače ni nič z dobro vožnjo. Kaj dela, o čem razmišlja tam zgoraj?

"Verjetno o poletu, ker imam veliko dela. Gledam na uro, preračunavam razdalje, gledam vreme, oblake, razmišljam, bo prijel, ne bo prijel... Vozim, saj je skoraj tako kot bi se peljal s kolesom. V rokah imam ročico. Z desno vozim po nagibu in višini in upravljam s smerjo, levo uporabljam za krilca in zračne zavore" Sodobna letala so zelo hitra, gre tudi čez 200 kilometrov med dviganjem. "Sedem ur vremena sem porabil za let s Ptuja do tromeje z Avstrijo in Italijo in nazaj. Gre še hitreje, ampak mi smo v ravnini in se starta počasneje. Vreme se prej naredi v hribih, kot na ravnini. Mene pa dvigne letalo v Moškanjcih na vi-

šino 600 metrov, od tam pa moram do Pohorja in tako dalje čez Uršljo, Golte, Smrekovec...

Vedno ne gre tako gladko, včasih je treba pristati, kar je naraven pojav. Tudi na njivi. Zanimivo, da se to rado zgodi na tekmi."

Razlaga mi, kako nastajajo oblaki, na kaj moraš biti zelo pozoren. Ves čas spremlja nastajanje oblakov, ki imajo kratek čas delovanja, približno 15 minut. To pomeni, da mora v tem času najti dviganje. "Krožimo v tistem območju, kjer se topel zrak dviguje. Nenehno je treba gledati, kako nastane tista drobna fecka in raste, da pridemo še pravi čas v dviganje. Na vrhu se ustvari oblak, ki mu pravimo ovčica. Te imamo jadralci najrajši. Termika je najboljša od 11. do 12. ure dopoldne in od 18. do 19. ure zvečer. V tem času letimo" Če fecka, kakor pravi Gregor, ne zraste, ne moreš nič. "Izpelješ in iščeš novo dviganje" In če te odnese visoko? "Pri nas se to skoraj ne more zgoditi, bolj nevarno je v hribih, posebno, če piha veter. Nevarnejše so nevihte. Včasih ovčice prastejo v nevarne oblake, ki se jih jadralci zelo bojimo. Sicer že zjutraj dobimo vremensko napoved, zato lahko predvidevamo, kje bodo nevihte in se jim izognemo."

Jadralci morajo zelo dobro poznati meteorologijo. Tudi, ko so že izšolani, obnavljajo ta znanja. "To je eno najpomembnejših znanj, ki jih moramo obvladati, to je naš motor. Tudi stari mački si morajo osvežiti znanje, zato imamo vsako leto čez zimo predavanja."

Zna torej napovedati vreme? "Napovedujem ne. Po občutkih lahko ocenim za nekaj ur naprej, kako se bo vreme razvijalo. Vem, kako se pripravljajo k dežju, zato me za take napovedi doma večkrat povprašajo"

Čas za letenje je od aprila, mogoče že konec mar-

ca in do septembra. "Dokler je sonce močno, vse deluje, ko ga več ni, tudi za nas ni več užtkov." Ampak Grega jih je našel. Jeseni in spomladi, pa tudi pozimi leti motorno. Ne zato, ker je v jadralnem premor, enostavno "priložnost je bila, pa sem se izšolal zgolj za sebe, ker sem si to želel. Dokler je jadralno v igri, nimam nobenih tekmovalnih ambicij."

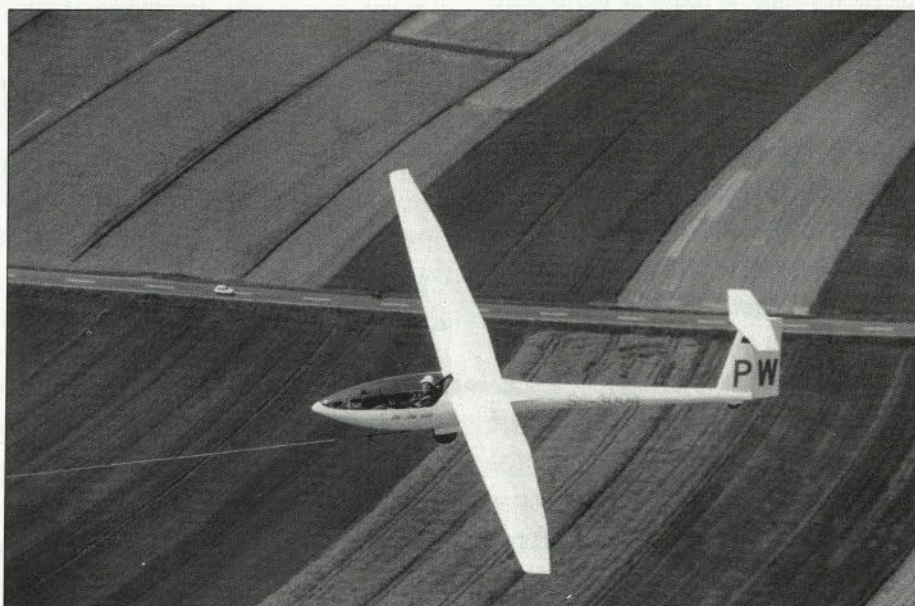
Poleg letenja ima rad tudi morje, a ne da bi poležaval na vročem soncu, zato mu je kak vikend dovolj. Zelo rad smuča in hodi v hribe. To ga sprošča. Pravi, da v jadralnem letalstvu ni pomembna toliko kondicija, kot vztrajnost. Telo mora biti navajeno na določene geoobremenitve, posebno pri akrobatskem letenju. S tega stališča je dobro imeti kondicijo. Ves čas je treba delati z glavo, razmišljati."

Kaj pa hitra letala kot smo jih videli na letalski prireditvi v Cerkljah? Grega je bil tam kot gledalec. Ga mika kakšen pilatus? "Me, ampak trenutno nimam nobenih možnosti, zato niti o tem ne razmišljam. Letim jadralno, ki mi daje vse, kar želim. Fantje, ki letijo v teh letalih imajo visoko šolo in so jih izbrali že v času študija."

Tudi Grega se je odločil za nadaljevanje študija. Mar zato? "Ne. Šolal se bom zaradi perspektive za naprej. Po srednji šoli nisem razmišljal o tem. Vse drugo je bilo pomembnejše. Vidim, da je potrebno več znanja, če hočeš uspeti, imeti delo. Če tega ni, si ne moreš ničesar privoščiti, tudi letenja ne. Seveda bo še naprej letel. Prednost bo dal študiju strojništva, ampak svetovnega prvenstva, ki bo prihodnje leto v Franciji, skoraj ne bi smel izpustiti."

Mlad je še, zelo mlad, zato ne razmišlja, da bo nekoč treba nehati. Ampak ta nekoč je še tako daleč. V bližnji prihodnosti pa se to ne more zgoditi. "Samo iz zdravstvenih razlogov," pravi Zanj je vsak let nekaj posebnega. Ne da se ga opisati, potrebno ga je doživeti, zato je že marsikoga popeljal pod nebo. Tudi očeta in sestro, le mame ne dobi tja gor.

Le kaj bi bil, če ne to, kar je? Fant je prenežen, da bi ga topli slalovski količki ali premetavalo v divji vožnji rohnečih motorjev. Padalec? Prehitro se zgodi, je že poskusil. Jadranje pa lahko traja in traja. Uživa, kadar išče ovčice, posluša piš vetra in s krilom poboža oblak... "Nekaj najlepšega je, kadar se vzpenjam ob kupčkih beline in s krilom rahlo podrsam po oblaku." Kako prav je izbral. Res je imel srečo.

Dviganje jadrilice

Želja po letenju je prišla kar sama od sebe. Ko je dopolnil 16 let, kar je pogoj za šolanje, se je vpisal v Aeroklub Ptuj in kmalu uresničil svoje sanje, kajti "leteti jadralno je nekaj najlepšega."

Svojo mladostno energijo je razdaljal užitkom pod oblaki. Njegovi vrstniki so šli v disko, na zabave, tudi na pijačo, on na letališče. "Bili smo frajerji, če smo naredili dobro tekmo." In dobre tekme so se vrstile druga za drugo, vse do prvih mest, kar ga je lani pripeljalo v mladinsko državno reprezentanco in drugo leto se mu obeta sodelovanje na svetovnem mladinskem prvenstvu v jadranju. Torej bomo o njem še slišali. "Upam," skromno pristavi ta fant, ki je bil tudi državni prvak v modelarstvu, ki je pilot motornega letala, ki bo kmalu učitelj jadralnega letenja (samo teorijo še opravi), ki je kot strojni tehnik zaposlen v delovni enoti Vzdrževanje, kjer je dovolj izzivov za delo, ki ga je pritegnilo, zato pravi, da vedno čuti zadovoljstvo, ko odpravi kakšno napako. Veliko mu pomeni razumevanje predpostavljenih in sodelavcev.

"Začel sem z modelarstvom, ki sem mu zvest še danes. Pred dvema letoma sem bil državni prvak, lani drugi, letos na prvi tekmi sem dosegel tretje mesto. V osnovni šoli v Kidričevem vodim krožek iz modelarstva, kjer imam skupino zelo zavzetih in dobrih modelarjev. Delo z njimi je pravi užitek."

Takoj, ko sem bil dovolj star sem se vpisal v Aeroklub in se izšolal za jadralno letenje, leto dni za tem pa še za pilota motornega letala. Torej lahko letim oboje, vendar mi je jadralno letenje veliko bolj všeč, ker nudi več užtkov. Sam si razporediš, koliko časa boš v zraku, kam boš šel, koliko razdalje boš premagal. Popolnoma sam izkoriščaš naravne tokove in se dvigaš ter spuščaš, kar je čar jadralnega letenja. Pri vsem tem pa ne porabiš niti kapljice goriva. Plačati je treba le za startnino, ki je zaenkrat še razmeroma poceni. Trinajst mark stane, da te letalo potegne na višino 600 metrov.

Vera Peklar

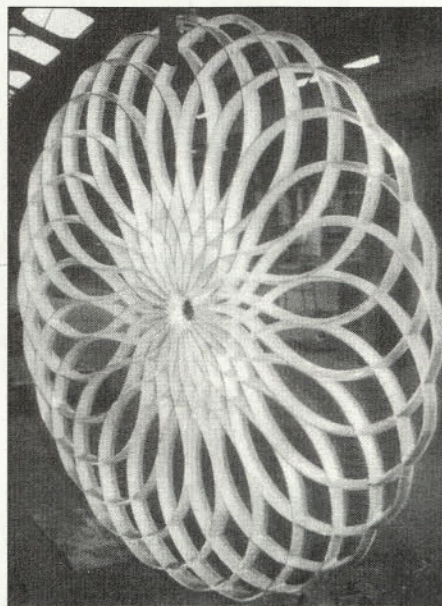
Trije alumijski giganti Alcan, Pechiney in Algroup - APA so 13. aprila 2000 ugotovili, da ne morejo poslovati skupaj. Pechiney namreč ni dobil dovoljena Evropske komisije iz Bruslja. Pogoji, ki so jih zahtevali niso bili sprejemljivi za Pechiney. Oslabljen varianta med Alcanom in Algroup - AA, torej naveza Kanada/Švica uradno lahko posluje. Potrebno je omeniti, da imajo nekatere švicarske firme in banke pomisleke pri takem delnem združevanju. Predsednik okrnjene skupine Jacques Bougie je kljub temu optimist in napoveduje priključitev deleža nemškega Alunorfa, nekatere avstralske proizvajalce glinice itd! Tako je propadel obetavni načrt oblikovanja največje alumijske družbe, ki so jo od začetka skrivaj organizirali, potem pa obešali na "velik zvon" in z APA zaznamovali začetek novega stoletja in celo tisočletja. Zakaj Evropska komisija ni dala zelene luči Francozom? Koga vse motijo veliki monopoli?

Ta dogajanja so škodovala procesu združevanja druge velike "čiste" ameriške skupine Alcoa/Reynolds, ki predstavlja še večji protimonopolni problem in še bolj vpliva na tržno konkurenco v alumijski industriji. Kljub strogosti evropske komisije (zaradi lastništva, ki ga imajo v Evropi), se je ta "poroka" pod okriljem ameriške zakonodaje formalno končala 3. maja letos. Ni šlo zlahka, kajti Reynolds je moral opustiti skoraj vse aktivnosti na področju proizvodnje glinice in ponuditi prodajo deleža proizvodnje aluminija. Drugi partner Alcoa, kar je neloogično, se kar naprej neustavljivo širi, ne samo na alumijskem področju. Kupujejo namreč deleže proizvodnje titana, tako so že letos v prvem trimesečju ustvarili neto dobiček 355 mio dolarjev, kar je za 130 mio več kot lani v istem obdobju. Pravkar se izteka leto dni odkar je krmilo Alcoe prevzel Alain Belda in analitiki ocenjujejo njegovo delo na razvojnem in strateškem planu zelo dobro; dinastija raste. Pri tem mu je šla na roko cena aluminija LME, ki je za 19 centov večja kot prejšnje leto. Takšna cena pokrije tudi kakšno proizvodno ali marketinško slabost!

Očitno gre pri ustvarjanju velikih monopolnih družb za resne stvari. Kaj vse se dogaja v zakulisju Evropske komisije ne bomo zvedeli. Proti združevanju APA oziroma Pechineya so bili najbolj glasni pri Evropskem združenju predelovalcev aluminija, torej interesni organizaciji. Potem sledijo civilne organizacije, ki se sklicujejo na "Anti kartelno zakonodajo", ki skuša ustaviti negativne procese globalizacije in manipulacije velikih družb. Nisem zasledil, da bi nasprotovali ostali proizvajalci aluminija, na primer Hydro. Govori se še o mogočnem lobiju zdru-

ženja avtomobilskih proizvajalcev, ki naj bi, zaradi lasnih interesov, znotraj Komisije imel odločilno besedo. Zanimivo je omeniti, da so sami delavci Pechineya nasprotovali priključitvi njihove firme, kar so celo vnesli v pogoje za prenehanje februarске stavke v Dunkerku.

Kaj je delavce vodilo k temu uporabi ni znano? Težko je verjeti, da so izhajali iz globokoumnih prepričanj o etiki in škodljivosti globalnega kapitalizma! S to temo se vedno bolj intenzivno ukvarjajo misleci, ki kažejo vrhunsko etično zavest in držo. To so Jeremy Rifkin, Roger Levin, Noam Chomski, Luis Henkin in drugi, med katere lahko prištejemo Slovenca Iztoka Osojnika. Opozarjajo, da bo zaradi nadvlade svetovnega kapitala, ki ga je izoblikovalo zlitje vodilnih svetovnih firm, človeštvo razpadlo na "razsvetljene" ter na one druge, ki jim na široko rečemo "tretji svet." Ti, ki govorijo o globalni demokraciji, splošnih človekovih pravicah in prostem pretoku blaga in kapitala, so zares izbrani predstavniki bogatega industrijskega sveta, ki mislijo samo na svoje interese, ne pa tudi na velikansko večino revnih, za katere je takšno govorjenje neobstoječa pravljica. Več kot polovica svetovnih prebivalcev še nikoli ni uporabljala telefona, kajti namen novega kapitalizma je spremeniti kulturo v blago. Nove sile lahko pripeljejo do tega, da požrejo vse ostale kulturne vire - od tradicionalne glasbe in plesov, lokalnih festivalov in športnih dogodkov do domačih specialitet in nacionalnih kuhinj - in jih prepakirajo v kratkotrajno skomercializirano zabavo, plačano zadovoljstvo ali kupljene spektakle.

Aluminijev odlitek v pesku za vitraž sakralnega objekta.

Zato zgoraj omenjeni misleci sklepajo, da "projekt razsvetljene globalizacije" ne bo uspel in da pravljica o etični držbi in splošnih človekovih pravicah stoji na trhljih tleh. Tudi tisti, ki so poslušali

zadnji Clintonov govor v Kongresu, ko je govoril o Kitajski in Rusiji, so lahko zaslutili podobne podtone. Ne gre za to, da kitajsko vodstvo ne spoštuje človekovih pravic, saj jih tudi ameriško ne, gre za to, da se s pomočjo te zgodbe kot ideologije vdira čez "kitajski zid" in poskuša od znotraj razmaja to velikansko državo, eno od redkih, ki ni odvisna od vodje globalne dominacije, od ZDA. Za vsako visokoteleto zahtevo po vrednotah in pravicah se skriva uničevalni pohlep po moči, dobičku in brezobzirni oblasti, ki se ne ozira na nič drugega kot svoj neposredni interes. Kot v kolonialnih časih je uporaba sile tudi dandanes zakrinkana z moralističnim sklicevanjem na pravičnost. Vsakdo hoče biti močnejši od tistega okoli sebe. In kaj je alternativa temu? Jasno je, da idealistično fantaziranje o ukinitvi globalnega kapitalizma ne bo pripeljalo nikamor! "Kjer je nevarnost," pravi pesnik, "tam raste tudi rešitev". Šele ko se bodo oblikovali načini, kako velekapital prekanalizirati v produkcijo na področju kvalitetno progresivnih človeških odnosov in v ohranjanje zemlje in naravnega okolja, bomo dosedanje deklaracije premaknili iz mrtve točke. Primera za to sta lahko turizem in kultura. Tako menijo vizionarji, ki prihodnost poglobljeno analizirajo iz vidika pozitivne etike!

Vrnimo se v realnost. Tudi Hydro je v prvem trimesečju letošnjega leta ustvaril rekordni dobiček, toda to ni dolgo trajalo, ker so v naslednjem trimesečju oziroma v prvi polovici 2000 ponovno izboljšali ta rekord. Dobro so poslovali v vseh treh vejah svojih panog, nafta/energija, aluminij in agrokultura. Skupni neto dohodek je znašal 613,5 mio dolarjev. Aluminij predstavlja okrog 30 odstotkov dohodka in je letos enkrat večji, kot v enakem obdobju lani. Povečanje gre na račun večje proizvodnje aluminija in glinice, ker so letos odkupili delnice v ZDA, Braziliji in drugod. Poleg količine pripisujejo učinke uspešni proizvodnji gnetnih zlitin in, tako kot pri Alcoi, povečani ceni aluminija nasploh.

Cene aluminija LME so letos res ugodne. V prvem trimesečju so se gibale med 1.460 do 1.600 dolarjev po toni aluminija. Tudi v zadnjem obdobju je cena po rahlem padcu ohranila visoko raven okrog 1.500 dolarjev. Po besedah g. Johna Martina iz CRU International naj bi aluminij dosegel 1.700 dolarjev naslednje leto, 2002 leta pa še več. Poraba, oziroma, povpraševanje aluminija naj bi naraščala sorazmerno z rastjo industrijske proizvodnje. Po besedah g. Martina v prihodnosti lahko pričakujemo marsikaj, toda ekstremni padci in vzponi ne bodo tako izraziti, kot do sedaj.

So pa tudi težave. Tako so imeli stavko v največji Pechineyevi elektrolizi

Dunkerque! Predstavniki Pechineya je sporočil, da v nekaj mesecev ne bodo odpravili posledic, ki jih je povzročila stavka. Vzrok? Delavci so nasprotovali uvedbi novega 35 urnega delovnega tedna in s tem zmanjšanja plačila. Pri tem so se še pritoževali zaradi povečanja dela zaradi pred kratkim odpuščenih delavcev od 620 na 570 delavcev. Podatki o stavki so zelo skopi, ve se, da so ga začeli 22. februarja in, da je trajal več kot mesec dni. Sodelovala je večina delavcev, obratovanje elektrolize je bilo na minimumu, delavci, ki so ostali so bolj skrbeli, da ne pride do večjih okvar, kajti vsi se zavedajo, da v elektrolizi ustavitev dela v klasičnem smislu ni možna oziroma, bilo bi usodno za njih in za družbo. Ne smemo pozabiti, da gre za največjo in najsoodnejšo elektrolizo v Franciji. Vodstvo je najprej ukrepalo preko sodišča, toda ko je to sklenilo, da je stavka legalna in ko je stanje tovarne postalo alarmantno, je prišlo do realnega dialoga. Podrobnosti o dokončnem dogovoru niso zapisali. Nastalo škodo ocenjujejo na okrog 30 mio mark, tehnološke posledice pa je težko določiti.

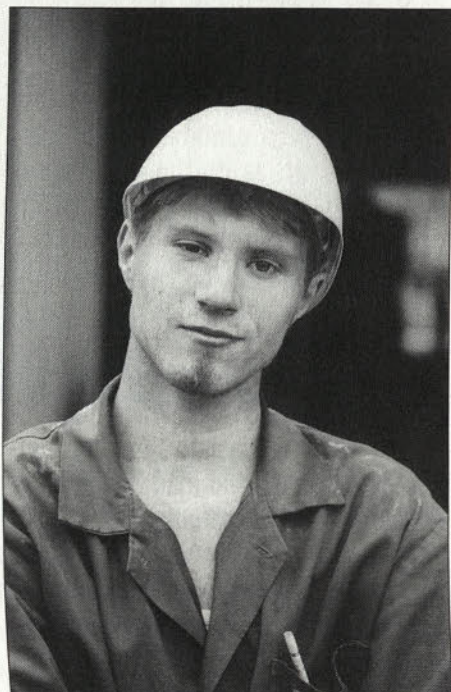
Tudi pri Hydro na Norveške, v stiskalnici Raufoss, je prišlo do stavke iz čisto specifičnih razlogov. Del delavcev je iz solidarnosti do sindikata delavcev v privatnem sektorju 3. maja ustavil delo. Pri tem je pomembno tudi to, da procesa v nobeni fazi niso ustavljali, še več, tovarna ni utrpela nobene škode kot se je zgodilo v zgornjem primeru. Prekinitev je trajala le nekaj dni. Cilj delavcev je bila podpora sindikatu v pogajanjih z delodajalci pri urejanju plač, prostih dni, poklicnega izobraževanja itd.

Delavcu v elektrolizi B, A.Z., je 8. avgusta pri opravljanju meritev na peči spodrsnilo in je stopil v vroči elektrolit. Še sreča, da jo je odnesel samo z opeklino na nogi. Kot kaže, se ni zgodilo nič hujšega. Za elektrolizerja Jana Larsena v Hoyangeru na Norveškem se je podobna nezgoda končala usodno. Pri delu na peči je uporabil hladno in vlažno orodje in prišlo je do eksplozije tekočega elektrolita. Kljub takojšnji pomoči tovarniškega zdravnika in helikopterskem prevozu v bolnišnico, je kmalu podlegel poškodbam. Ukrepi pri nas in v Hoyangerju bodo zanesljivo sledili. Ne pozabimo, da je v mrzli Norveški temperatura kopeli enako vroča kot v naši peči - 960 stopinj. Zato previdnost in še enkrat previdnost!

Študenti in dijaki na počitniškem delu

Prvič v elektrolizi

Prva polovica julija. Ne morem več, ne zdržim več je ponavljal fant, še ves dišeč po milu, tisti dan, ko se je odločil, da ne gre več v elektrolizo. Zunaj je bilo 34 stopinj, v elektrolizi skoraj enkrat več. Bala sem se, da jih bo prišlo še več, kajti v vsaki izmeni sta bila dva. Na srečo so zdržali. Naj mi ne zamerijo elektroli-zerji, ki leta in leta premagujejo poletno vročino, da govorim o njih kot junakih meseca. Ti fantje so prišli naravnost iz šolskih klopi in skoraj polovica od njih se je doslej najbolj potila le ob maturi ali izpitih.

Boris Mertük

Za obisk v elektrolizi sem izbrala dan, ko ni vroče pripekalo niti deževalo. Po ohladitvi je bilo prav prijetno in posebej pozorna sem bila v elektrolizi, kajti videlo se je do konca hale To pa je zelo ugodno, tako je namreč rekel Vlado Predikaka, ko sva se prejšnji mesec pogovarjala o stanju v elektrolizi B. Delala je prva izmena, zato sta prišla na rampo **Boris Mertük** in **Andrej Žnidarko**. (Za tiste, ki še ne vedo, kaj je rampa: dovozna pot v elektrolizo B). Zunaj smo se dobili predvsem zaradi fotografiranja, kajti notranjost elektrolize je prenevarna za fotoaparati. Kaj bi ju spraševala drugo kot to, kako se počutita po dveh tednih v elektrolizi. Skoraj hkrati sta rekla, da dobro, saj sta se hitro navadila na delo. Ni pretežno. Zdaj, ko zunaj ni tako vroče, je v elektrolizi čisto prijetno. Prve dni je bilo res hudo in se je

Andrej Žnidarko.

tudi njima zdelo, da v takem ni mogoče delati. Pravita, da bosta ostala dva meseca in že načrtujeta, kako bosta porabila denar. Andrej ga bo kar lep kupček odšel za registracijo avta in tudi Boris dela zato, da bo postal lastnik južega.

Alojz Steiner, vodja obrata elektrolize B pa pravi o skupini takole: Fantje so bili prvi dan precej zadržani, obenem pa radovedni in željni delovnih izkušenj. Večina študentov se je z delom v proizvodnji srečala prvič, zato smo na začetku veliko časa namenili usposabljanju in izobraževanju. Pri praktičnem izvajanju del so zelo sposobni, iznajdljivi in se hitro vključijo v delo. Kljub težkim delovnim pogojem v poletnem času (visoka temperatura, zaprašeno-ost itd.), izvajajo vsa pomožna dela v elektrolizi zelo dobro in tako kot se dogovorimo. So zelo disciplinirani, poslušni in hitro vzpostavijo primeren odnos s sodelavci. Tudi volje in delovnega elana jim nikoli ne zmanjka.

Vsem študentom želim, da zaključijo počitniško delo varno in brez poškodb in da jim doživetja na delo v elektrolizi B ostanejo v prijetnem spominu.

Zapisala Vera Peklar

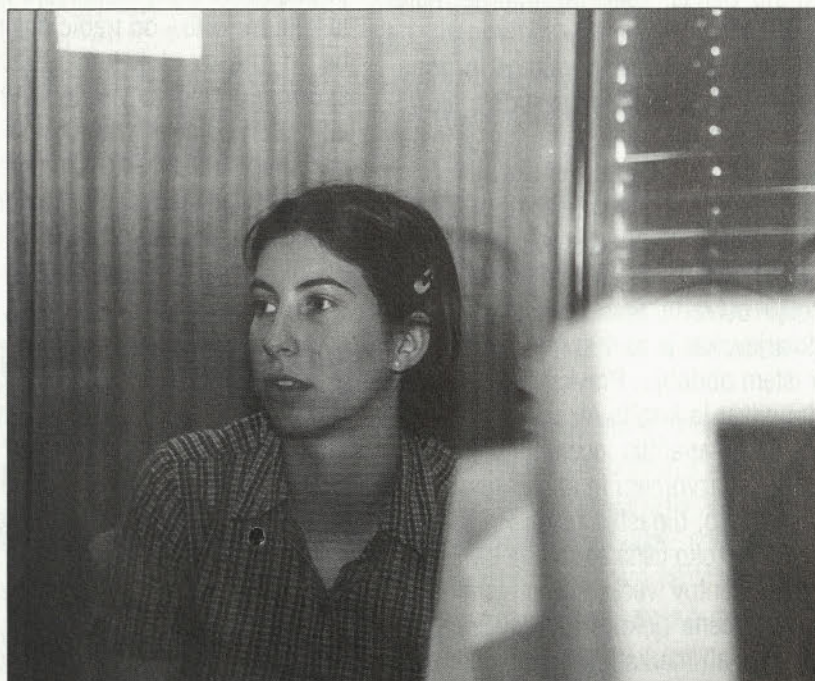
Izmenjava tujih študentov

Iz Madrida v Kidričevo

Z Društvom za izmenjavo tujih študentov tehničnih fakultet (IASTE) iz Maribora sodelujemo že nekaj časa. Letos smo dobili študentko strojništva Susano Corsino, simpatično Španko, doma iz Madrida. Poleg materinščine tekoče obvlada še francoski in angleški jezik, zna pa tudi nekaj osnovnih slovenskih besed in brez težav izgovarja mesta in kraje, ki jih je obiskala: Portorož, Rogla, Postojna, Veržej, Murska Sobota, Ptuj. V Sloveniji je prvič. Navdušuje jo to, da imamo na tako majhnem prostoru toliko lepega; od morja do gora.

Vtise o Talumu bo zbrala ob koncu, pravi pa, da se tukaj dobro počuti. Sporazumeva se v angleščini. Opazila je, da veliko ljudi ne govori angleško, toda kljub temu poskušajo vzpostaviti stik, in to ji je všeč. V začetku je delala v skupini za vzdrževanje avtomatskih naprav, kjer so ji pokazali vse, kar je pomembno za našo tovarno. Zdaj je v konstrukciji, kjer dela na računalniku in ji ni nikoli dolgčas.

Pogovarjal se je Matjaž Rozman

Susano Corsino

Čestitamo sodelavcem, ki so končali študij od 1. junija 1999 do 15. julija 2000

Anton Fideršek, DE Livarna - Univ.dipl.ekonomist
Boris Blažek, DE Vzdrževanje - Dipl. inž. strojništva
Anto Rajkovača, Marketing - Dipl.ekonomist
Lidija Bencik, Marketing - Dipl. ekonomist
Milko Ahec, DE Izparilniki - Strojni tehnik
Robert Merlak, DE Vzdrževanje - El.tehnik-energetik

Obvezna praksa študentov

Pestro, zanimivo in odgovorno

Novi šolski strokovni programi zahtevajo obvezno prakso. Nekateri že v prvem letniku, drugi pred končanjem študija. Čas trajanja je različen, na nekaterih tehničnih smereh traja tudi do šest mesecev, kar je za podjetja dodatna obremenitev, saj je mlademu praktikantu potrebno določiti mentorja, pripraviti program, po katerem bo delal in se mu posvetiti. V kadrovski službi smo omogočili 10 tedensko prakso slušatelju Višje strokovne šole za poslovne sekretarje. Simpatični in zgovorni Dušan Jeza je seveda pristal tudi na krajši pogovor.

Na kaj se spomnite najprej, ko slišite ime Talum?

Ob besedi Talum se najprej spomnim na velik tovarniški kompleks, ki stoji sredi Dravskega polja. Spomnim se tudi na mogočen dimnik, ki je bil nekakšen zaščitni znak tega področja, a so ga pred nekaj leti podrl, na veliko upravno poslopje, mimo katerega se dan za dnem vozim, na aluminij, na sorodnike, ki so bili tukaj zaposleni in na vse tiste male in velike stvari, predvsem pa na deset tednov, ki sem jih preživel v tovarni, kjer sem kot študent Višje strokovne šole za poslovne sekretarje v Mariboru, opravljal v sklopu študija praktično izobraževanje.

Kako bi na kratko predstavili to podjetje nekemu, ki ga ne pozna?

Povedal bi mu, da je Talum edino podjetje v Sloveniji, ki se ukvarja s proizvodnjo aluminija, da začetki nastanka Taluma (prej TGA) segajo v čas druge svetovne vojne, ko so Nemci v Strnišču želeli izgraditi tovarno aluminija, da so se po končani vojni napori za izgradnjo tega industrijskega velikana na tem skoraj popolnoma kmetijskem področju brez industrijske tradicije nadaljevali, da je v Kidričevem 21. novembra 1954 lahko stekla proizvodnja aluminija, da je v Talumu danes zaposlenih skoraj 1000 delavcev.

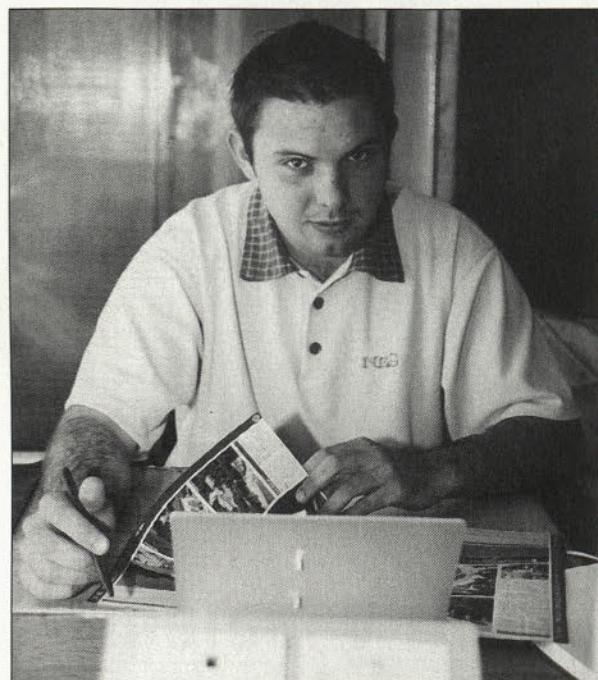
Ste morda dobili občutek, da v Talumu ne skrbimo le za tehnologijo?

V teh desetih tednih, koliko sem bil v Talumu, sem tudi sam opazil, da se razen tehnologiji posveča velika skrb zaposlenim – predvsem v okviru zdravja in izobraževanja. V okviru zdravja poteka projekt Zdravo Talum – Aktivnosti za zdravje. V okviru projekta vsako leto v septembru pripravijo Dan zdravja (pohod, kolesarjenje, razne igre, predstavitve zdrave hrane, tenis), med letom tudi raznovrstne pohode (enega izmed njih, ki je bil konec maja in je potekal ob tovarniški ograji, sem se udeležil tudi sam), kolesarjenja. Presenetilo me je tudi, da zaposlenim omogočajo tudi neomejeno plavanje v termalnem kopališču, da poteka tudi fizioterapevtska šola, ...

V okviru izobraževanja omogoča Talum zaposlenim razne oblike študija ob delu, tečaje tujih jezikov, izobraževanje na področju komunikacij, na področju planiranja, računalništva, pripravljajo razne interne tečaje za potrebe dela, organizirajo razne seminarje in delavnice, ...

Kakšna so bila vaša pričakovanja?

Moja pričakovanja so bila dodobra spoznati dela, ki jih opravljajo v kadrovski službi. Pridobil sem ogro-

mno informacij iz različnih področij, saj mi le-te lahko koristijo pri nadaljnjem študiju, del teh pa bom morda lahko uporabil pri opravljanju svojega poklica.

Katero od raznolikih del, ki ste jih spoznali, bi najrajši opravljal?

Vsa dela, ki sem jih opravljal ali se samo seznanil z njimi, pa naj gre za evidenco zaposlenih ali delovna razmerja, za varstvo na področju zdravstva in sociale, izobraževanja, za nastop delavca na delo ali za informiranje zaposlenih (naštel sem samo tista glavna področja, saj je še v kadrovski službi dosti malih a zelo pomembnih del), se mi zdijo pestra, zanimiva, odgovorna in jih ne bi mogel razvrščati po lestvici.

Vsem skupaj se zahvaljujem, da ste mi omogočili opravljanje praktičnega izobraževanja in da sem se teh deset tednov lahko počutil kot vaš sodelavec.

Pogovarjala se je Vera Peklarič

Vida, Majda in Romana so sodelavke podjetja Revital, ki skrbi za urejanje okolja v Talumu in občini Kidričevo ter širši okolici.

Talumov dan za zdravje - 2. september 2000

Mnogim je v prijetnem spominu še lanska prva sobota v septembru, ko smo začeli z akcijo ZdravoTalum in že se bliža dan, ko se bomo srečali drugič z istim ciljem, da bi se posvetili aktivnostim za zdravje in da bi nam bilo lepo. O podrobnostih bomo še pisali v Novicah. Tokrat vam ponujamo le okvirni program, da se boste lažje odločili in rezervirali čas za aktivnost, ki vam je najljubša

Dobimo se ob 8.30 na dovozu pred Letnim kopališčem v Kidričevem in se vključimo v skupine, ki jih bodo vodili:

1. kolesarjenje- Slavko Krajnc, Milan Krušič

2. pohod - Slavko Bedenik, Milan Kolednik

3. tenis - Ivan Mazera

4. plavanje

Med 12.00 in 13.00 uro se bomo ponovno zbrali na kopališču, kjer se bo nadaljevalo družabno srečanje udeležencev.

cev.

Sodelovalo bo tudi podjetje Vital, zato smo lahko prepričani, da ne bomo ostali lačni in žejni.

Zdravje je sreča. Delimo si ta dan drug z drugim.

Vera Peklar

ZDRAVO TALUM
Aktivnosti za zdravje

Turnir v malem nogometu - Talum 2000

Šesti maj je sicer že daleč, a naj se ve, kdo je zmagovalc Talumovega nogometnega turnirja

V prijetnem sobotnem popoldnevu, 6. maja, je bil na igrišču športnega parka Hajdina turnir v malem nogometu za prehodni pokal Taluma, katerega organizator je bil sindikat Taluma. Turnir je bil izveden že četrto leto zapored. Udeležilo se ga je osem ekip, ki so tekmovali po turnirskem sistemu na izpadanje. Tekme so bile zelo izenačene in na dobri kakovostni ravni. Za zmago je bilo potrebno imeti tudi nekaj športne sreče. Zmagovalna mesta so si na koncu priborile ekipe:

1. mesto - Elektroliza B II

2. mesto - PAB

3. mesto - Rondelice

Zmagovalne ekipe so poleg pokala dobile tudi denarno nagrado. Razveseljujoč je pozitiven odziv na turnir, saj je to čas in kraj druženja, sprostitve in tihega rivalstva.

Ekipi, ki bo zastopala Talum, želimo veliko športne sreče in čim boljšo uvrstitev na državnem tekmovanju.

Na svidenje prihodnje leto.

Jani

47 km na kolesu

prav se je bilo treba tudi vzpenjati.

Vodja skupine Milan Krušič je bil dober poznavalec vsakega kotička tega dela naše bližnje okolice, ki je bila nekaterim popolna neznanka, zato pa toliko lepše doživetje.

Vera Peklar

Prvo soboto v juniju, ko je prijetno gredo sonce, je 35 kolesarjev Taluma prevozilo natanko 47 kilometrov. Ubrali so primeren tempo, se prilagajali drug drugemu, počivali in se vmes okrepčali. Vsi, ki so sodelovali, so bili dovolj kondicijsko pripravljeni in nikomur niso pošle moči, če-

Kadrovske v e s t i

Stanje zaposlenih v Talumu 31.7.2000

- število zaposlenih: 941

- število invalidov: 144

- število zaposlenih žensk: 100

- število zaposlenih moških: 841

Število zaposlenih v hčerah Taluma: 360